

Cronica

Secția de teatru a televiziunii e o zonă plină de neprevăzut. Săptămîni în șir moțăie, picurînd cite o piesă chinuită, copleșită de propria-i medioцитare, sau amăgindu-ne cu vreo reluare (a cincea, a șasea...) sau, pur și simplu, absentînd discret din program. Dar, cînd te aștepți mai puțin, cu o veritabilă vocație a marilor lovituri, lansează cite un spectacol de înaltă valoare, trezindu-i din ațipeală pe spectatorii de teatru și astupînd gura criticii. Așa s-a întîmplat, de curînd, cu spectacolul lui Radu Penciulescu *Cei din urmă*, așa s-a întîmplat, mai recent, cu spectacolul *Piticul din grădina de vară*, excelenta dramă a lui Dumitru Radu Popescu, în regia de incontestabilă calitate a lui Petre Boker. Și, din nou, se dovedește că există, că pot exista, piese apte a fi jucate la televiziune, piese bune, foarte bune, remarcabile, după cum există regizori talentați, cunoscători ai tehnicii TV, profesioniști de ținută, la fel operatori de imagine, scenografi, pictori de costume, într-un cuvînt toate condițiile artistice și tehnice pentru a construi stagioni teatrale, succese teatrale și, de ce nu, o personalitate teatrală a televiziunii românești. Pentru asta e nevoie de mai multă consecvență, de mai multă îndrîjire, de mai mult curaj.

Piticul din grădina de vară aparține unuia dintre dramaturgii noștri cei mai interesanți, D. R. Popescu nu are o tehnică teatrală anume (poate că nici nu are tehnică), dar are o nebunie (în înțelesul cel mai onorant) a teatrului, o materie dramatică densă, profundă, grea, un univers cu totul aparte, intersectat de lumini ciudate și de sensuri misterioase, materie care vine din proza lui stranie, semi-fantastă. În această dramă, o femeie — o femeie simplă și totală, cum sînt eroinele anticilor — își

înfruntă Destinul. E o luptă cu moartea care se apropie, cu viața care trebuie să se nască, cu ispitele, cu urîtenia și răutatea oamenilor, cu violența, cu neputința. În această luptă cumplită, tragică, femeia simplă nu mai este simplă, devine o înțeleaptă, un filozof, se înalță deasupra morții și deasupra propriei umilinte. Și iat-o, într-unul din momentele cele mai revelatoare ale piesei, așteptînd cu seninătate socratică dialogul cu morții cei vechi, iat-o respingînd cu demnitate propunerile de tranzacție și pe cele insinuate subtil, și pe cele brutale, și pe cele duioase, într-o calmă și sfîntă împăcare cu destinul, într-o neclintită credință a dreptății cauzei pentru care suferă și pentru care trebuie să piară. Distilînd pînă la simbol esența tipului de luptător comunist, scriitorul a rupt tradiția eroilor declarativi și patetici, preferînd monumentalismului solemn — firescul cald, omenesc al banalității. Dar banalitatea are aici o poezie indefinibilă, o consistență filozofică și o concentrație existențială, astfel că tot ceea ce e comun, obișnuit, devine excepțional, uriaș, unic.

Nu e foarte ușor să scrii o piesă de teatru pe o temă atît de simplă: o femeie condamnată la moarte pentru activitate comunistă își prelungește viața datorită copilului pe care-l poartă în pîntece, căci și cele mai aberante legi nu pot osîndi o viață încă netrăită (dramaturgul a pornit, se știe, de la un caz real). Meritul lui D. R. Popescu este de a fi ridicat acest paradox legistic și existențial la valoarea unei mari confruntări dramatice între individ și societate, între ideal și realitate, între umilintă și demnitate. Este una dintre cele mai adevărat-omenești piese pe care le-a primit teatrul nostru în ultimii ani.

Petre Boker, aflat la al doilea spectacol TV (după *Don Quijotte*) își confirmă talentul regizoral în întrecerea cu acest text dificil, încărcat, care ar fi considerat, poate, din punctul de vedere al montării, static, nespectaculos. Trecînd peste unele căderi de ritm, trebuie să spunem că am văzut un spectacol frumos, emoționant, plin de tensiune interioră, cu portrete remarcabile, cu un cadru plastic deosebit de sugestiv — un castel transformat în închisoare — comentînd discret decrepitudinea unei societăți susținute pe falșitate și violență (din nou trebuie să menționez arta sigură a scenografului Vasile Rotaru), cu muzica aceea tragică și poetică și aspră a lui Dorin Zaharia, înșfîrșit, un spectacol interpretat fără ecur, într-o înțelegere perfectă a personajelor. Silvia Popovici și-a luminat generos eroina, femeia simplă și înțeleaptă, sfîșiată de dilema viață sau credință, purtînd, firavă și singură, imensa cruce a demnității de femeie, de mamă, de comunistă, sperînd, renunțînd, din nou, sperînd și din nou renunțînd, cu o nesfîrșită capacitate de sacrificiu. Apoi superba și bizară nebunie a lui Pasăre, în interpretarea lui Ion Marinescu, un actor care ar trebui să fie exploatat la stoge în film pentru firescul jocului său, apoi brutalitatea

agresivă și brutalitatea rafinată, jucate într-un stil anticanonic de Ștefan Iordache, și, respectiv, George Mottoi, notabilele creații ale actorilor Lazăr Vrabie, Draga Olteanu, Vasile Nițulescu, Adrian Georgescu, Irina Mazanitiș, Ernest Maftci.

Cu acest spectacol, televiziunea a avut, cred, cea mai prestigioasă premieră în stațiunea teatrală de curând încheiată, lăsînd în urmă cîteva zeci de teatre ce au obosit...

O altă premieră TV : piesa polițistă *Agent dublu* de Ștefan Bereciu. Fiind unicul dramaturg care s-a dedicat cu pasiune și perseverență teatrului polițist, Ștefan Bereciu este, firește, și cel mai bun. Dar, lăsînd gluma, Bereciu este și un foarte dotat autor de piese polițiste și, după multe spectacole jucate pe scenele teatrelor sau la televiziune, a ajuns la o tehnică aproape impecabilă a genului, operînd cu mijloacele teatrului — deductie, enigmatică, suspens psihologic — mai bine decît o fac alții. În film bunăoară, cu spectaculosul exterior (urmăriri, bătăi, împuscături etc). Și aceasta este o piesă de *gîndire polițistă*, în care identitatea agentului dublu este dedusă pe baza probelor și a greșelilor comise de infractor, o piesă de inteligență și matematică umană. Spectacolul regizat de Matei Alexandru este curat, simplu, corect, fără înflorituri, așa cum se cuvine să fie un „policier“ modern. Insistența asupra unor personaje a devansat însă dezlegarea finală a misterului, făcînd previzibilă soluția. Distribuție bună : Emanoil Petrut, Florina Luican, Florin Piersic.

Silvia Popovici în spectacolul „Pitcul din grădina de vară“ de D. R. Popescu.

Chiril Economu, Traian Stănescu, Victor Moldovan.

Invadatorii ne-au părăsit : s-au întors definitiv acasă, lăsîndu-ne singuri pe pămînt. Un timp, deci, va fi pace în relațiile intergalactice. Oricît i-am blestemat noi pe invadatori, parcă s-a făcut totuși un gol simbătă seara... Ne amuzăm mai puțin fără Vincent. Dar să avem răbdare, pămîntul ăsta e atît de frumos și locuitorii lui atît de plini de fantezie încît nu se poate să nu apară — curînd, curînd — alții...

Dumitru Solomon

La izvoarele Dîmboviței

DESCINZIND pe meleagurile din preajma vechii Cetăți de Scaun a Țării Românești, Tîrgoviștea, am luat contact, împins de o curiozitate a breslei, cu manifestările teatrale de aici. Eram incunoscîntat dinainte că diverse teatre, mai mult bucu-reștene, vin și pleacă, lăsînd o aromă profesionistă în urma lor, lucru care m-a determinat să iau în seamă numai forțele locale de pe aceste meleaguri. Am întîlnit aici creatori ale căror nume nu ne spun, deocamdată, nimic. Sînt trudituri ai condeului care oficiază, cu modestie și pasiune, servicii de preț în slujba Thaliei. Astfel, la Teatrul Casei de cultură a municipiului Tîr-

goviște se joacă, cu succes, piesele *Sburătorul* de Ion Vasiliu (piesă dedicată cititorului de cultură românească Ion Heliade Rădulescu) și *Inspectorul fără delegație*, o comedie savuroasă, cu note caragialești, de Cornel Ionescu-Sutașu. (În municipiu și județ s-au dat pînă acum peste 30 de reprezentații.) Formația de teatru a Casei de cultură din Găiești are în repertoriu dramele istorice *Pămînt și sare* și *Odaia din turn*, scrises de Aurel Iordache. Tot o piesă istorică, vizînd evenimente mai apropiate în timp, a inclus în repertoriu și formația de teatru a Căminului cultural din comuna Comișani. Este vorba despre *Vintul de noapte*, de Aurelian Trandafir, dramă într-un act care se inspiră din lupta comuniștilor tîrgovișteni, în preajma actului istoric de la 23 August 1944. În sfîrșit, un ultim

titlu, din numeroasele titluri pe care le-am fi putut consemna : ampla evocare istorică *Pandurul*, dedicată, lesne de imaginat, marelui bărbat al României moderne, Tudor din Vladimiri. Lucrarea aparține lui Constantin Manolescu și se află în repertoriul Teatrului Casei de cultură a municipiului Tîrgoviște.

Spectacolele, multe dintre ele încrustate încă în stîngăcii și prețiozități, cum e și firesc, îți deșteaptă totuși sentimentul unui regret : că acest leagăn de cultură românească, Tîrgoviștea, cu forță creatoare abundentă, în toate domeniile de activitate, nu are și un lăcaș stabil și experimentat de inițiere, de întîlnire a omului cu omul, în care să intrăm cu capul descoperit. Un lăcaș pe care noi, îndeobște, îl numim simplu : TEATRU.

Corneliu Vadim Tudor